

אלנה צ'רטי שטיין משתמשת בפאר העולם הישן כדי לזמן את נפילתו

אלנה צ'רטי שטיין מגייסת את יופיה של הציוויליזציה המערבית כדי לבשר על כליונה הבלתי נמנע. הפסלים של דניאל רוטברט, לעומת זאת, קצת חניניים מדי

אלנה צ'רטי שטיין, מראה הצבה מתוך "המקום בו שבילים נפגשים", 2023. שירת הסירנה צילום: Daniele Lazzaretto

עקוב

אבי פיטשון

2023, 11:53 28 בספטמבר

אלנה צ'רטי שטיין הוכחה כאן כ"תגלית השנה" בראש השנה וזה חוסך את הצורך להסביר את ההתרגשות והציפייה לראות את התערוכה החדשה שלה, "המקום בו שבילים נפגשים". צ'רטי שטיין (להלן צ"ש) ממשיכה מהיכן שהפסיקה, עם מיצב שהוא מלאכת-מחשבת סיוזיפית ופורע את המסורתי עם מסרים - שמועברים בגוף העבודה עצמו - החותרים תחת עיקרי האמונה היסודיים ביותר שלו.

• דפי הגאי מוכיחה שאין סתירה בין צילום אופנה לאמנות

• **התגובות לכל תמונה וקליפ אחידות: כמה טוב, פשוט ותמים היה פעם. זה מבחיל**

התערוכה הקודמת, Vivarium, היממה מיד בשליטתה הווירטואוזית באמצעי מבע קלאסיציסטיים. לעומת זאת, "שבילים" מתבססת על עבודה מרכזית אבסטרקטית - ציור קיר ענק באורך תשעה מטרים ששולט בחדר הכניסה של המרכז לאמנות עכשווית רמלה. במבט ראשון, אם כן, הצופה מוצא את עצמו מול גוש מופשט אטום ולא מזמין. נדרש מאמץ למצוא, ובכן, שבילים להיפגש איתו. לצד הציור, כמעט ההיפך הקוטבי: חלון ויטראז' יפהפה שמפתה אותך לגשת אליו כמו שירת סירנה. בחדר הצמוד שני חלונות נוספים משלימים טרילוגיה שהאמירה שלה עוצמתית, אפילו לוחמנית - ומוגשת כמחווה מתעתעת לשכיות חמדה שמוכרות לנו מאמנות כנסייתית מחד גיסא ומאמנות אר נובו מאידך גיסא.

עבודה של אלנה צרטי שטיין. אין נוכחות אנושית צילום: Daniele Lazzaretto

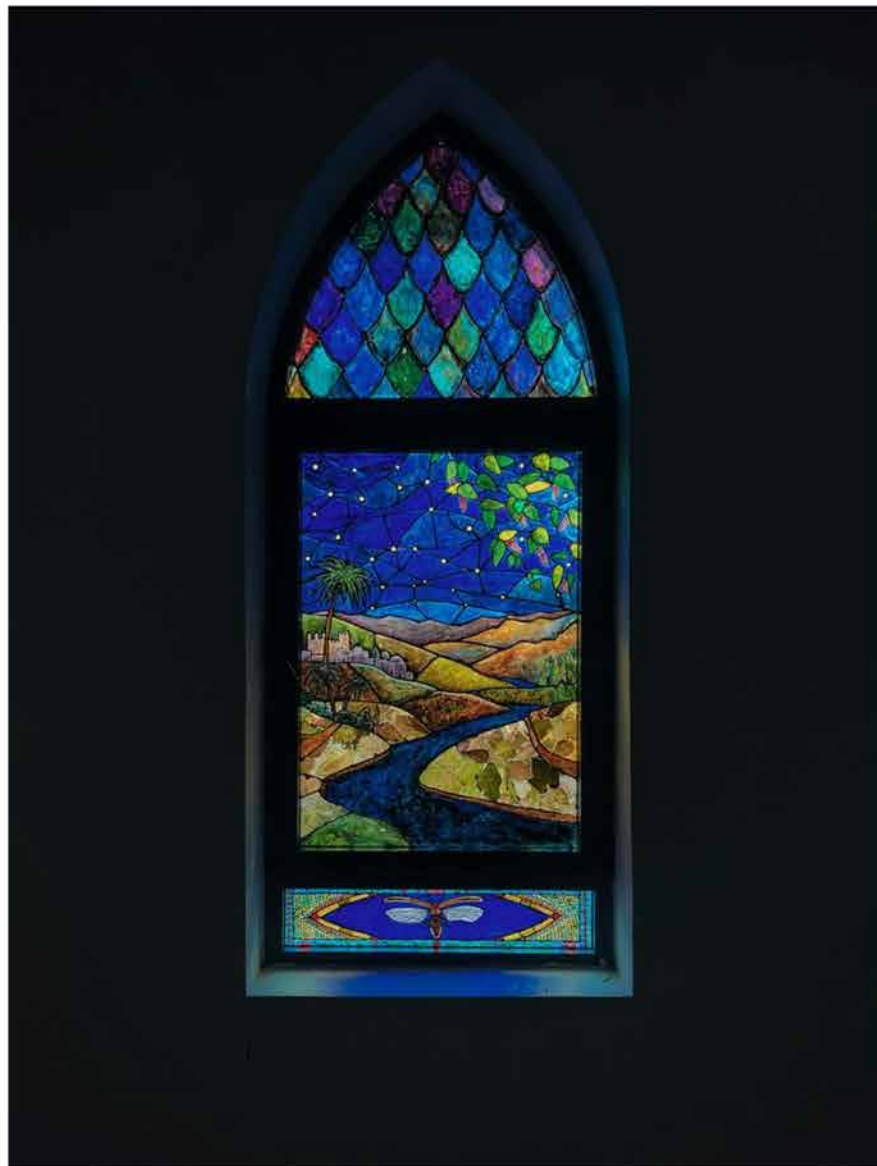
החלון הראשון, כך בטקסט האוצרותי, מתייחס לגיאורגיוס הקדוש הנוצרי, השני – לאל-ח'דר, קדוש מוסלמי, והשלישי לאלהיה הנביא. אבל בניגוד לוויטראז'ים הנוצריים, שבהם מכבים מרטירים למיניהם, באלה של צ"ש אין נוכחות אנושית. יש סימנים לקיומה: עיר מבצר עתיקה, יד מלחיצה מרחפת בחלל. כל חלון מחולק ל-3: כיפה אורנמנטלית למעלה, נוף במרכז וציור חרק בתחתית: גחלילית, שפירית וחיפושית. החרקים המלכותיים, המסחררים ביופיים, המוקפים עיטורים, הם האלמנט שמושך הכי חזק לאר נובו, ובצורה אחרת עושים זאת גם העלים האמיתיים המשולבים במראות הנוף. הכל יחד נראה כמו אוטופיה שתגיע אחרי שהמין האנושי ייכחד באפוקליפסה אקלימית ויניח לטבע ללבלב באין מפריע.

העדר הקדושים של שלוש הדתות המונותאיסטיות מהחלונות שמרמזים על אודותיהם משמש בסיס למסר הרדיקלי של צ"ש: שורשיו של המשבר האקלימי של ימינו עמוקים יותר מהשימוש באנרגיה פוסילית. הם מצויים במונותאיזם עצמו, שעל פיו הבריאה נועדה למין האנושי ולצרכיו. סביר להניח שנתקלתם בביקורת מסוג זה. הפילוסוף ג'ון גריי, שמצליף בחדות ובחריפות בהומניזם כהמשך של הנצרות וככזה כאחראי להרס הפלנטה, כתב בספרו המופתי "כלבי קש": "אוהבי כדור הארץ לא חולמים להפוך למנהליה הנבונים של הפלנטה כי אם על זמן שבו בני אנוש יחדלו מלהיות בעלי חשיבות". בחוד החנית של האקטיביזם הסביבתי העכשווי ניצבים ילידים שבטיים שהרוחניות הפרה-מונותאיסטית שלהם קוראת לשוויון עם הטבע ולא לעליונות עליו.

אלנה צ'רטי שטיין, "גריעה", 2023. הציור מתחיל לדבר צילום: Daniele Lazzaretto

התפיסה ההוליסטית, הביוצנטרית הזו מהלכת קסם על לא מעט מערביים אבל ברחבי העולם נתפסת כאיום: מאות פעילי סביבה ילידיים נרצחים (בעיקר בדרום אמריקה). ולכן מה שצ"ש עושה באמנות שלה גאוני, שכן היא מציבה אלמנט של פיתוי לצד האיום: היא מגייסת כמה משיאי יופיה של הציוויליזציה המערבית כדי לבשר על הגשמת חלומה של גר"י. היא משתמשת בפאר העולם הישן כדי לזמן את נפילתו. הוויטראז'ים שלה, כמו הבניינים המעוטרים בסגנון האר נובו שממלאים את כרכי המערב בהוד מופלא, מושיטים לנו יד, עוגבים עלינו כדי שנלך איתם ואיתה אל סוף העולם המבורך. ובשעות מסוימות של היום האור נופל על הוויטראז'ים ויוצר השתקפויות מרצדות ומרקדות על הקיר. כמו השימוש של צ"ש במראות בתערוכתה הקודמת, גם כאן משמשות ההשתקפויות כצוהר אל עולם אחר מזה שבו אנו לכודים; חלום? חידיון נבואי?

מתוך התערוכה "המקום בו שבילים נפגשים". צוהר לעולם אחר מזה שבו אנו לכודים צילום: Daniele Lazzaretto

כשחוזרים אל ציור הענק אחרי שמבינים את כל זאת, כבר נמצאים במצב סמי-הזייתי והציור מתחיל לדבר. לרגע הוא נראה כמו כאוס בוצי פרימורדיאלי. פה ושם מגיחות ממנו טקסטורות אורגניות, כמו שכבות של טחב. כשהצלילה מעמיקה רואים לפעמים נוף הררי, לפעמים מפה עתיקה של העולם – רגע, איזה עולם בעצם? פתאום הציור מפחיד כמו הטבע שנוקם בנו באסונות בצלמנו, מזכיר לנו באכזריות שאנחנו חלק ממנו ולעולם לא נשלוט בו. הטקסט האוצרותי בהיר וחיוני אבל מועד בשיח סביבתי פשטני מזה של צ"ש. אולי הוא חייב לעשות זאת. אולי הוא מגן כך על צ"ש מכעס הכנסיות על שם אותו ג'ורג' הקדוש שנמצאות ברמלה. קשה לדמיין פאניקה מוסרית סביב התערוכה הזאת, אבל לכו תדעו. ישראל.

לצד הציור משוטט סירה חבוט שצמח מטפס מתלפף סביבו כמו הנחשים הנכרכים סביב המטה של הרמס, סמל הרפואה האיקוני. המשוטט מחבר אותנו לתערוכה האחות, "רמלהאנתרופוקן" של דניאל רוטברט שמוצגת בבריכת הקשתות הלא רחוקה. רוטברט יוצר מיצבים ומיצגים סביב פסלי אלומיניום וזכוכית מעשה ידיו. הוא הציב פסלים דומים או זהים במי נהר ההדסון ובוונציה וכשגילה על קיומה של בריכת הקשתות לא עמד בפיתוי.

הצבה של העבודה של דניאל רוטברט במוזיאון לאמנות עכשווית רמלה צילום: רון פלד

כבר נכתב כאן בעבר שהבריכה היא לוקיישן שמעמיד כל אמן בתחרות קשה. מיצב הווידיאו והמוזיקה של דור זליכה לוי ניסה לנצח אותה ונכשל. גם רוברט טובע, וזאת מכיוון שהפסלים שלו נאים, חינניים, דקורטיביים, אלגנטיים, עיצוביים. הציפה שלהם בבריכה מוצבת בהקפדה מופתית ורגישה וזה כיף לשייט בסירת משוטים ולהביט בהם. אבל הם חמודים מדי בשביל מאגר מים תת-קרקעי בן 1,200 שנה. הם מתאימים יותר לתצוגה נקייה בחלל גלריה אנינה. בכל זאת, אהבתי את הפסל שנראה כמו הכלאה בין מוקש ימי למוטציה ענקית של פלנקטון. מי שהאסתטיקה הזו מדברת אליו ייהנה יותר ממני. אני רציתי שהפסלים יפחידו אותי כמו היד המרחפת של צ"ש שהזכירה לי עץ ברוש ברחוב ילדותי שצמרתו נראתה כמו יד המצביעה השמימה. ה

- פרסומת -